

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Mesto in dežela.

»Na ta način prihajamo do pre-
tresljive ugotovitve, da ni pri nas
mesto, ki rodi zločine, marveč, da
se največ zločinov dogodi na kme-
tih, kjer bi morali biti taki pojavi
izključeni.«
(»Slovenski Narod« z dne 29. V.).

Spekulacija, ki jo je zasledoval »Slo-
venski Narod« s to evidentno neresnico,
je jasna in jo je tudi »Slovenski Narod«
sam razkril. Ker je na deželi najmočnej-
ša SLS, ker je zlasti upliv duhovščine na
deželi dominanten, zato »konstatira«
»Narod«, da je na deželi največ zloči-
nov, da more potem vzkliti: pogledite
»klerikalci«, kako vzgajate narod. Staro
in vseskozi zarjavelo strašilo o večnem
boju med »klerikalci« in »liberalci« je
tako zopet enkrat priplavalo na dan kot
ostanek stare edine modrosti, ki je še
ostala popoldanskemu glasilu mladinev.

Ne izplača se, da bi analizirali to pre-
perelo strašilo »Slovenskega Naroda«,
zato preidemo takoj h glavnemu vpraša-
nju, ki ga je »Slovenski Narod« načel,
pa po svoji navadi ne razumel, k vpra-
šanju razmerja mesta do dežele.

Statistika nepobitno dokazuje, da čr-
pajo mesta svoje sile iz dežele in ne
obratno. Ze vsled tega je smešno govo-
riti, da so na deželi zločini bolj razširje-
ni ko v mestih. Nadaljna resnica je, da
se le majhen odstotek podeželskega do-
toka v mestih ohrani in obvaruje. Zlasti
v industrijskih mestih se splošno opaža,
da zapade velik del podeželskega doto-
ka telesnemu in duševnemu propadu.
Iz tega propadajočega elementa nastaja
poklicni zločinec, ki ga dežela le redko
pozna.

Mesto je navezano na podeželski do-
tok, ker sili kapitalistični ustroj gospo-
darstva k vedno večji centralizaciji in
ker zahteva razvijajoča se industrija
vedno novih delavcev. Zaradi tega je
mesto interesirano na tem, da dobiva le
najboljše ljudi z dežele, le prvovrstne
delavce. Teh pa more dobiti le tedaj, če
je dežela zdrava in kulturno z vsem pre-
skrbljena.

Idealno razmerje med deželo in me-
stom bi torej bilo, če bi dala dežela me-
stu materialna sredstva, delavno silo,
surovine in živež, mesto pa deželi kul-
turne pridobitve. Pri tem pa bi se mo-
ralo gledati na to, da dežela ne daje
preveč in da vsled prevelike oddaje sil
ne nazaduje sama, ker bi v tem slučaju
nujno trpelo tudi mesto.

Ni mogoče reči, da bi bilo pri nas to
razmerje uveljavljeno tudi le primero-
ma zadovoljivo. Beg z dežele je preve-
lik, kulturne dajatve pa premajhne, da
ne rečemo, absolutno nezadostne.

Ko se še ni pričelo narodno probu-
jenje Slovencev, so bila mesta še nem-
ška. Tedaj dežela od mest sploh ni ime-
la drugega ko shode. Izraz »škric« je bil
tedaj absolutno utemeljen. S probuje-
njem so začeli prvi slovenski intelligen-
ti v mestih oddajati na deželo kulturne
pridobitve. Seznanili so tudi kmeta z
urnim kmetijstvom, dali mu naobrazbo
in »Novice« so bile za deželo dogodek.
Intelligent se je spojil z narodom, užival
je njegovo zaupanje in zato je bilo na-
rodno probujenje mahoma izvedeno. In
temu je moral slediti konec nemškega
značaja mest. Nemogoče je, da bi eden
samo dajal, drugi pa jemal. Ker je na-
rodni agitator dajal, zato je tudi lahko
črpal iz dežele in zato so postala mesta
slovenska.

Sledila je druga doba. Intelligent v
mestih se je pomeščanil in polenil ter
pozabil na deželo. Ni pa na kmeta pozab-
ljal duhovnik in delal zanj. Bila je to do-

Številne avdiience na dvoru.

Beograd, 30. maja. Danes je bilo
mnogo avdienc v dvoru. Prvi je bil v
avdienci Pašić. Avdienca je zelo važna
v zvezi s poročilom anketnega odbora.
Doznava se, da je drugi ustavni faktor
interveniral glede poročila anketnega
odbora, naj ne odločuje verifikacijski
odbor, marveč naj skupščina takoj to
zadevo reši.

Pašić bi moral včeraj sprejeti Pavla
Radića, pa je sprejem preložil na danes,
ker ni bil pripravljen precizno odgovo-
riti. Pašić koleba. Radi tega je imel Pa-
šić daljši razgovor z Markom Trifkovićem
in Ljubo Živkovićem, nato z Lukinićem.
Danes bo Pašić govoril s Pavlom Radi-
ćem. Verjetno je, da se bo danes dopol-

dne vršila seja radikalnega kluba, ki bo
sklepal o tej stvari.

V avdienci so bili še: Žerjav, promet-
ni minister Radojević, minister gradjevin
Uzunović in Pribičević. Važna je bila
avdienca Radojevića, ki je poročal o
Blairovem posojilu in o jadranski želez-
nici. Kralj se je za celo stvar zelo za-
nimal. Zahteval je, naj da Slovincem in
Hrvatom popust na železnici, kadar po-
tujejo v nacionalni misiji. Pribičević je
bil pri kralju radi poročila anketnega
odbora. Doznava se, da je kralj Pribiče-
viću izrazil svojo željo, da se čimpreje
doneske sklep o poročilu anketnega od-
bora in da se morajo mandati HSS v
bližnjem času verificirati.

Seja finančnega odbora.

OSTRA KRITIKA DELA FINANČNEGA MINISTRA. — RAZDELITEV DELA.

Beograd, 30. maja. Na seji finančnega
odbora je bila živahna diskusija o apelu
finančnega ministra na finančni odbor,
naj se uvede štedenje v državnih finan-
cah. V apelu priznava finančni minister
svojo slabo finančno politiko. Govorniki
so kritizirali delo finančnega ministra;
zlasti so se udeležili debate: Veljković,
Kumanudi, dr. Žanić, Pušenjak. Rekli
so, da je finančni minister zahteval kon-
trollo tedaj, ko je uprabil državne fi-
nance. Opozicija je zahtevala, da se usta-
novi stalni skupščinski odbor, ki bo kon-
troliral trošenje proračuna in finančno
politiko. Radikal Gavrilović je branil
finančnega ministra. V svojem odgovoru
je finančni minister predlagal, naj se fi-
nančni odbor razdeli v tri sekcije radi
lažje kontrole po ministrstvih.

Stepanović (rad.) predlaga sekcije:

Prva sekcija: za vrhovno državno

upravo, državne dohodke, rezervne kre-
dite, predsedništvo vlade, zunanje mini-
strstvo, finančno in vojno ministrstvo,
državni svet. Predsednik sekcije je Lju-
ba Nešić, tajnik Stepanović in nato še
10 članov.

Druga sekcija: za ministrstvo pravde,
ministrstvo prosvete, za ministrstvo šum
in rud ter agrarne reforme, za versko
ministrstvo, dalje ministrstvo narodnega
zdravja. Predsednik je dr. Sveta Popo-
vić, tajnik Vlada Miletić.

Tretja sekcija: za prometno ministr-
stvo, ministrstvo gradjevin, ministrstvo
pošte, ministrstvo trgovine in industrije,
ministrstvo za izenačenje zakonov, mini-
strstvo socialne politike. Predsednik je
dr. Sveta Popović, tajnik Čirić.

Jutri bo finančni odbor odredil delo
tem sekcijam, ki bodo takoj pričele funk-
cionirati.

traja še po volitvah v celi državi, zlasti
pa še v Bosni in Južni Srbiji. V ta od-
bor so bili izvoljeni: Kumanudi, Smo-
dej, dr. Žanić in Gavran Kapetanović.

KONFLIKT MED PREDSEDSTVOM SKUPŠČINE IN TAJNIKI.

Beograd, 30. maja. Med predsedni-
štvom narodne skupščine in med skup-
ščinskimi sekretarji je prišlo do spopa-
da. Predsednik skupščine je opomnil se-
kretarje, naj se na skupščinskih sejah
dostojneje vedejo. Sekretarji so bili ta-
koj užaljeni in grožijo z ostavko, ako
predsednik ne prekliče svoje pripombe.
Predlog Kobasice o ostavki so spre-
jeli vsi poslanci z zadovoljstvom.

RADIČEVCI UPAJO NA VERIFIKA- CIJO.

Beograd, 30. maja. Vsi klubi so imeli
včeraj konference. Hrvatski seljački klub
je imel svojo uradno sejo. Na tej seji
so govorili o situaciji. Poročala sta Pavle
Radić in Lorković. Radičevci upajo, da
bodo končno njihovi mandati verifici-
rani.

V razmerju dežele do mesta je obsežen
problem naroda in samo tedaj more bi-
ti razvoj naroda zadovoljiv, kadar je to
razmerje dobro. Mesto mora dajati de-
želi in dežela mora dajati mestu. Tako
oplaja eden drugega, tako narod napre-
duje.

Usodna napaka »liberalne« stranke
je, da te resnice še do danes ni umela
in da je tudi umeti noče, temveč da se
še naprej igra »liberalca« in »klerik-
kalca«.

Skrajni čas je, da se napravi čez to
napako — križi!

Seja skupščine.

Beograd, 30. maja. Kakor običajno se
je pričela seja zopet z zamudo. Točnosti
pač vladna večina ne pozna. Poslanec
Moskovljević protestira, ker mo-
tijo poslanci večine, med njimi celo dva
skupščinska tajnika stalno opozicional-
ne govornike. Priznava, da je predse-
dnik skupščine korekten, da pa tega ni
mogoče trditi o podpredsednikih. Posl.
Kobasica in Popović izjavila, da imata
kot poslance pravico, da delata med-
klice in si te pravice ne dasta vzeti.
Pride do hrupnih prizorov vsled besede
»klerikalec«. Ko se hrup končno vendar-
le poleže, daje nekatera pojasnila mini-
ster Gjuričić in nato govori nad dve uri
posl. Kulovec. Ko je še govoril poslanec
Janković in hvalil slab načrt, je bila se-
ja ob 1. uri zaključena.

NOVINAR PIJADE OBSOJEN NA 20 LET JEČE.

Beograd, 30. maja. Včeraj ob 4. po-
poldne je prvostopeno sodišče za mesto
Beograd izreklo obsodbo nad Božo Pi-
jadom in tovariši, ki so obsojeni radi ti-
skanja lista »Komunist«, dalje raznih
kom. pisem, letakov in brošur. Sodbo je
sodišče podprlo z izjavo Sida in Koste
Čipčiča o Pijadi in njegovem komuni-
stičnem udejstvovanju. Sodišče ni upo-
števalo druge izjave, katero sta dala
omenjena pred sodiščem, v kateri de-
mentirata svojo prvo izjavo na policiji,
češ da sta bila k tej (prvi izjavi) pri-
siljena. Uvažujoč ti izjavi je sodišče na
podlagi točke 1. čl. 1. zakona o zaščiti
države obsodilo Moša Pijado, novinarja,
na 20 let ječe kot glavnega krivca. Kosta
Čipčić je dobil kot soudeleženec 10 let
ječe, Sida Čipčić pa kot pasivni udele-
ženec samo dve leti ječe. Drogerist Gjo-
ka Pašić je obsojen na 10 let ječe, prav-
tako tudi Miša Životić. Ilija Vukotić pa
je kot nedoloten dobil samo 6 let.

Obtoženci so sprejeli sodbo resignira-
no. Nihče se ni nadejal tolike kazni. Po-
licija je preskrbela za vse varstvene
mere pred uhomom v sodišče, da ne bi
prišlo do incidenta. Sodišče je sodbo
prej objavilo, kakor je prvotno sporoči-
lo. Publike ni bilo poleg, razen obso-
jencev in novinarjev. Obsojenci so bili
tako odpeljani v zapor. Zagovorniki so
vložili protest. Beograjska javnost sma-
tra, da je sodba prehuda.

GLASILO JMO — PREPOVEDANO.

Beograd, 30. maja. Javljajo iz Saraje-
va, da je policija definitivno prepove-
dala izhajanje sarajevske muslimanske
»Pravde«.

INTERPELACIJA JMO ZARADI PRE- POVEDI »PRAVDE«.

Sarajevo, 30. maja. Naknadno doznava-
mo, da bo muslimanski klub na današnji
seji skupščine vložil interpelacijo na no-
tranjega ministra radi prepovedi izhaja-
nja »Pravde«, ki je edini opozicijski
dnevnik v Bosni.

OPTIMISTIČNA IZJAVA O USODI AMUNDSENA.

Berlin, 30. maja. Nanson je izjavil no-
vinarjem, da ni niti najmanj v skrbeh
za Amundsenovo usodo, ker je ekspedi-
cija izredno dobro opremljena in more
vsled tega tudi dalj časa vztrajati na po-
tovanju.

Norveško udruženje odpošlje dva
aeroplana in hidroplana, ki bosta iskala
Amundsen. Po nalogah, ki sta jih pre-
jeli obe Amundsenovi ladji, izgleda, da
je Amundsen računal na pet do šest ted-
nov.

Boris Savinkov.

Portret ruskega revolucionarja.

»Propadel je nespravičljivi, najbolj rabiati in odločni nasprotnik boljševikov, katerega ni mogoče doumeti, tako so pisala »Izvestja« 29. avgusta 1924.

Njegova glava: degeneriran aristokrat, po teze matematično pravilne, nad močnim orlovskim nosom visoko jasno čelo, senca ploščata, fini loki obrvi izražajo mir, spodnja čeljust široka, rahlo predstoječa brada ima deveto lepoto, zgornja izvalovana ustnica za spoznanje nad spodnjo, zarez od nosnega hrustanca do ustnice izrazita, ušesa velika in odstopajoča. Iz glave plamte oči kot živ ogenj. Bistvo in neizprosno presojo okolico, a v zenicah diha daljnje, trudne sanje. Železna volja, ki ne pozna usmiljenja, kadar je usmerjena proti cilju, je rahlo zastrta s trudno melanholijo, ki je zarezala ostre poteze od leve nosnice do ust in jih je sredi levega lica še enkrat ponovila.

»Pravda« je poročala 14. aprila 1925, da je Savinkov skočil skozi okno ječe in se ubil. Resnično pa so ga našli 7. aprila ubitega na nasprotnem dvorišču jetnišnice.

Ruski časopis »Zarja«, ki je izhajal v inozemstvu, je prinesel leta 1901. zanimiv in dobro pisan feljton »Odgovori«. Avtor je bil Boris Savinkov, petrogradski študent, katerega so zaradi dijaških nemirov poslali v vas Kem na obrežje severnega ledenega morja, odkoder se je mladenič nekega dne odpeljal v ribiškem čolnu čez ocean. Kmalu nato se je pojavil na Norveškem in nedolgo za tem v Parizu, kjer je postal duša ruske revolucionarne emigracije.

Savinkov nastopa kot gardni oficir, visok in krasno raščen, ima interesantno »priateljico«, ki stanuje v udobnem stanovanju, kjer sprejema ponoči svoje prijatelje. Na »ognjišču ljubezni« se pečejo bombe. Spremlja ga sluga, mlad prenapet, ki je vsak čas pripravljen dati življenje za svojega satrapa. S tovariši se shaja v najboljših restavrantih, kjer poka šampanjec in svira cigan. Mesec dni nato se prelevi Savinkov v solidnega Angleža, zastopnika londonske veletrga ter se poda v Rusijo po kupčijskih poteh. Naravno, da ne razume niti besedice ruski. V mapah ne nosi aktov, tam se nahajajo prvovrstne angleške bombe z neizmerno močjo.

Ko je opravil kupčije, nastopi kot ruski izvozeček, ki ostro zasleduje pota ministrov itd. Kmalu nato prodaja cigarete pred hišo nekega ministra, kjer se redno pretepa s policiji in se druži s prostitutkami.

Savinkov ne pozna neuspehov. Danes v Parizu, jutri v Kijevu, povsod zmagovalac. Ko je Sasonov zagnal bombo na Plevaja, se je nahajal Savinkov poleg njega. Komaj se je razpršil oblak dima, je zagledal prijatelja, ležečega v krvi na tleh. Voza, v katerem se je vozil minister, nikjer! Savinkov je skočil na cesto k prijatelju. Zaslišal je tuj glas nad seboj. »Vi mladenič, odstranite se, tukaj ni opravka za vas!« Savinkov se ozre in zagleda policijskega komisarja, bledega kot smrt in šklepetajočega z zobmi. Savinkov se odstrani, trdno prepričan, da je vse izgubljeno. Dve uri na to bere v posebni izdaji, da je bomba raztrgala ministra, voz in kočijaža na kose, le konji so ušli.

Pol leta je preteklo in neki študent Kala-jev je zagnal bombo na velikega kneza Sergija. Savinkov se je nahajal slučajno nasproti v kavarni. Policija in vojaštvo so zastavili ves okraj. Vsak je moral pokazati legitimacijo. Savinkov pokaže svoje papirje in odide.

V poletju 1904 zve »partija teroristov«, da je njen član Tatarov policijski agent. Savinkov se odpelje v Varšavo, kjer je imenovani živel, ga obišče pri belem dnevu, ga ustrelji v stanovanju in odide nemoten.

V decembru 1905 je izbruhnil med mornarji v Sevastopolu upor, katerega je krvavo zatrl admiral Nepljujev. Njegovo ime napišejo na listo. Spomladi 1906 je velika vojaška parada v Sevastopolu. Carjev god. Zvonovi pojo, solnce blešči, muzika, bliskajo se bajoneti. Strašna bomba se razpoči pred admiralom. Množica obkoljena, med njimi Savinkov. Po vsej Rusiji pojo telegrafi: »Najvernejši terorist, Savinkov, ujet! Topot ne uide kazni.« Sodba — krogla. Na predvečer usmrtitve prinese službujoči podčastnik Savinkovu v ječo vojaški plašč in ga odpelje pred vsami stražami. Takoj nato ubijejo rešitelja. Toda čez leto dni se pojavi v ruskih časopisih popis tega bega, tako živo popisan, da obhaja človeka zona. Avtor tega feljtona je bil Savinkov.

V tistih časih je ljudstvo izgubilo docela vsako zanimanje za politiko. Atentati niso več užigali.

Savinkov se poda v inozemstvo. V istem času pa izide v Rusiji roman »Plavi konj«, dnevnik terorističnega revolucionarja. Povsod so hvalili neznanega avtorja V. Ropšina. Knjigo so prevajali, doma požirali. Ropšin ni bil nihče drugi kot Savinkov. V romanu se neprestano ponavlja vprašanje: »Čemu toliko krvi? Zakaj so potrebne žrtve? Čemu ubijanja?«

Ko so ga vprašali, kako je mogel napisati on, voditelj teroristov, knjigo, tako polno raz-

očaranj nad revolucijo, je odgovoril, da je to pač le beletristika. V dokaz za to trditve se je podal nazaj v Rusijo ter obljubil ubiti carja. Stvar se je ponesrečila, policija je ponoči obkolila hišo, v kateri se je nahajal Savinkov. Ko je zavohal, kaj mu preti, je skočil skozi okno in se rešil med živajočimi krogami v bližnji gozd. Policija je morala sramotno priznati poraz. Leta 1910. je najel dva mornarja na križarki »Rjurik«. Obljubila sta, da bošta ubila carja, kadar pride na ladjo. Uthotapila sta Savinskova, ki jima je prinesel revolver na ladjo ter ga dobro skril. Toda mornarjema je tik pred dejanjem upadel pogum in po končani paradi je moral Savinkov zopet nevidno zapustiti ladjo.

Nato se je Savinkov umaknil ter izdal nov roman »Kar se ni zgodilo«, v katerem slika s tolstojsko epično širino revolucijo leta 1905. Zdaj se je zdelo, da se je terorist Savinkov umaknil pisatelju Ropšinu. Izbruhnila je velika vojna. Med ruskimi revolucionarji je nastal razkol. Stranka, kateri je načeloval Lenin, je zahtevala poraz Rusije, a druga poraz nemškega imperializma. Pristaš »popolne zmag« nad nemškim imperializmom je bil tudi Savinkov.

Postal je korespondent ruskih časopisov na francoski fronti. Njegova poročila diha jo tako mrzno do sovražnika, da je Hervé (nekaj velik socialistični radikal) vzkliknil: »Pred menoj sedi ruski terorist, pred katerim so nekoč trepetali car in ministri. Zdaj pa oba vzklikava: »Vive le Tsar!«

Takoj po izbruhu revolucije pride Savinkov v Rusijo. Sprejmejo ga kot junaka. Savinkov se poda v službi komisarja nove vlade na fronto, misleč, da je treba prirediti boj z novimi silami. Generali so bili poslušni njegovim ukazom. Koncem junija 1917 se izpremeni velika ruska ofenziva v poraz. Kornilov zahteva za vzpostavitev discipline smrtno kazen. »Demokrat« Savinkov ga toplo podpira. Vlada se obotavlja ter imenuje Savinkova za vojnega ministra, ki naj bi reorganiziral utrjeno armado. Začetkom septembra 1917 pelje Kornilov armado proti vladi »izdajalec v Petrogradu«, ki so se predali Nemcem. Stvar propade in Savinkov, obdolžen soudeležbe pri uporu, (kar pa še danes ni pojasnjeno), mora odločiti svoje mesto. Dva meseca nato zmagal Lenin. Savinkov se poda z oddelkom kozakov proti Petrogradu. Poizkus se ponesreči in on se umakne proti Donu. Ker mu pa protirevolucionarni generali ne zaupajo, odide sam v Moskvo in postane zopet zarotnik.

Boljševiki razpišejo veliko nagrado za njegovo glavo. Toda on ne zapusti Moskve. Danes se pojavi tu, jutri tam, vedno ga spremlja adjutant Klepikov. Vidijo ga, toda ujeti ga ne morejo.

Nekega dne srečata šest oboroženih mornarjev. Tri ustrelita, ostali pobegnejo. Ko pridejo drugi, ni ne Savinkova, ne adjutanta nikjer. Savinkov se sreča slučajno z Lunačarskim na cesti. Poznata se že dvajset let. Savinkov pognje revolver, toda Lunačarski ga noče spoznati in gre mimo.

Zopet drug slučaj. Pri brivcu zagleda na nasprotnem stolu nekdanjega prijatelja, zdaj najhujšega sovražnika, Mannibskega, glavarja »Čeke«. Mannibski, ki je dobro vedel, da se Savinkov ne bo zlepa udal in da bo njegova krogla prva zadela, je vstal, plačal in odšel. Nato je Savinkov organiziral upor v Jaroslavlju, Ribinskem in Muromu. Boljševiki so zmagali s pomočjo strupenih plinov. Savinkov je ušel.

V avgustu strelja Fani Roid na Lenina. Oče tega atentata je bil Savinkov.

V septembru se nahaja v Kazanu, katerega so se polastili srbski legionarji pod poveljstvom majorja Blagotića. Prebije na čelu antiboljševističnega regimenta fronto in pušči dolgo za hrbtom boljševikov zemljo.

Leta 1919. je Savinkov zopet v Parizu. Leta 1920. se poda na Poljsko, kjer organizira svoje oddelke. Bori se ves čas kot prostak v prvih vrstah, čeprav je poveljnik velikega oddelka. Razbije sovjetske regimente pred seboj in postreli vse ujetnike, častnike. Priprosti vojaki pristopajo na njegovo stran. Po sklenjenem miru izdaja list »Svoboda«. V Rusiji pa je vse polno takozvanih »Savinkov-procesov«, v katerih nastopajo njegovi agenti, ki jih je organiziral in vodil iz Poljske. Rusija zahteva od Poljske, da ga izžene. Savinkov gre v Pariz. Spomladi leta 1922. potuje v Italijo, da bi ustrelil tam se nahajajočega Čičerina. Italijanska policija prisili tega, po vsem svetu znanega sovražnika boljševikov, da zapusti Italijo. Enak poizkus v Berlinu se ponesreči.

Pred letom dni je izšel v Parizu nov Ropšinov roman »Črni konj«. V tem romanu se ponavlja ista vprašanja kot v prvem: »Čemu toliko smrti? Za koga?« Hamletov ton.

Nato je Evropo zadela čudna vest. Savinkov se je predal boljševikom, ki so mu velikopotezno darovali življenje. Vse je strmel. Kaj se je oglasilo v duši tega človeka?

Tega ne bo zvedel nihče, ker je njegova obrta lobanja danes razbita.

roku je bil od dogodkov presenečen in samo tako je mogoče, da so se pristaši Abdelkrima približali Tezu na 20 kilometrov. Renandel obžaluje, da se je Francija omejila le na vojaško zasedbo Maroka in da ne stori dovolj za vzgojo Marokancev za neodvisnost. Zahteva pojasnila, kako močan je nasprotnik in kakšne so francoske izgube. Magari naj se dajo ta pojasnila v tajni seji. — Smatra, da so potrebna pogajanja z Abdelkrimom, ker Francija ni v položaju, da bi vodila osvojitveno vojno. Socialistična stranka želi na vsak način, da se zajamči sigurnost francoske cone. Vprašanje je le v tem, kaj se pod tem razume. Ne sme se dovoliti vojaškim krogom proste roke. Socialisti žele, da stavi Francija Abdelkrimu gotove predloge. Če bi jih Abdelkrim zavrnil, potem padne nanj odgovornost za nadaljevanje vojne. Končno je izjavil Renandel nado, da pride med Francijo in Španijo do sporazuma glede skupne mirovne akcije.

Za njim je govoril
komunist Doriot.

Zahteva popolno neodvisnost za Marokance v Rifu. Komunist Beilon konstatira, da je brat Abdelkrima bival za časa Poincaréjeve vlade z njenim dovoljenjem več tednov v Parizu. Njemu da je tedaj Abdelkrimov brat zagotavljal, da hočejo Marokanci živeti s Francijo v prijateljstvu. Tedaj, da se je z Marokanci dobro postopalo, ker je bilo vse veselo španskega poraza. (Silni ugovori zbornice.) Nato so iznesli komunisti še več trditve, pa so bili takoj postavljeni na laž. Doriot je nato označil Banque de Paris in Banque des Pays Bas kot one, ki žele osvojitev rife cone iz trgovskih vzrokov. (Velik nemir.) Končno je označil Doriot Francoze kot tlačitelje 20 milijonov Marokancev in pozval francoske vojake, da odpovedo pokorščino. Herriot je nato izključil komunističnega poslanca s seje in prekinil sejo, ko so komunisti začeli peti internacionalo.

Na poldanski seji je govoril kot prvi
ministrski predsednik Painlevé.

»Nikdo izmed nas ne bi dovolil, da se tvega življenje enega samega naših vojakov samo zato, da se reagira na provokacijo. Nimamo nobenega poželjenja po osvajanju, niti po kolonialni ekspanziji; nočemo drugega, kakor da dosežemo to, da se bodo respektirale pogodbe in garantirala varnost ljudstev, ki stoje pod našim protektoratom.

Painlevé zatrjuje med odobravanjem zbornice, da je okupirala Francija Uergo radi varnosti Maroka. Izjavljam — nadaljuje — da bi bila prepuščena brez naše akcije predrznosti napadalec ne samo Fez in Maroko, temveč vsa severna Afrika. Če je kdo tu, ki bi bil s tem zadovoljen, naj pove.

Painlevé opozarja na maroški statut, fiksiran v pogodbah in ugotovi, da Francozi niso v nobenem slučaju vršili nobenega nasilja nad špansko cono. Proti rifu meja ni natančno določena, toda iz podatkov v pogodbah rezultira francosko ozemlje natančno: »Nikdar nismo prekorajčili teritorija, ki nam je nesporno priznan.

Predsednik ministrskega sveta razloži nato položaj plemen na meji rifa in Nerge. »Mi hočemo — nadaljuje, da kupujejo prebivalci rifa žito v Nergi, toda ne bomo dovolili, nikdar, da bi ga kradli.« Nato omeni pacifične metode maršala Lyautey-a.

Fez ogrožen od rifanov.

Painlevé razlaga pod kakimi okoliščinami je pooblastil Herriotov kabinet maršala Lyautey-a, da zasede Uergo. Če bi ne bilo prišlo do te okupacije, bi bili rifani danes v Fezu. Nato čita neko poročilo maršala Lyautey-a, v katerem pravi maršal, da ni imel nikdar namena prodreti v rif ali pa v špansko cono. Stevila moči, ki so angažirane v operacijah, ne navaja. »Efektivno število vojaštva v Maroku — pravi predsednik — ni mnogo večje od onega, ki smo ga imeli tam leta 1914. in 1921. Siguren sem, da bo maršal Lyautey jako skromen v svojih zahtevah glede ojačenj.

»Zahtevalo se je od mene — pripomni Painlevé — da navedem naše izgube. Do večera je bilo 400 mrtvih, od teh dve petini Francozov in tri petine domačinov, 31 se jih pogreša in 1100 je ranjenih.

»Prosim zbornico — zakliče Herriot — da se počasti spomin onih, ki so umrli slavne smrti. Oni, ki vpijejo tu »Doli z vojsko«, nimajo drugega ideala, kakor državljansko vojno. Cilj sedanjih operacij je osvoboditev naših od sovražnika obdanih postojank in zgradba močnih utrdb na Uergu. Potem bomo čakali, da bo mir mogoč, to se pravi, da bodo nehali prebivalci rifa napadati francoski protektorat.

Hrupen zaključek seje.

Painlevé čita, da ugotovi namere rifanov glede Feza, razne dokumente, ki odkrivajo Abdelkrimove namere. Čita predvsem proklamacije, ki pozivljajo vernike na masaker Francozov. To čitanje izzove pogoste vzklike na sedežih komunistov.

»Mir je potreben — konča Painlevé — onim, ki hočejo živeti drug poleg drugega. Mi to hočemo. To je cilj naše civilizatorne akcije.

Ker so komunistični poslanci neprestano izživali z najgršimi izrazi, je zbornica najhujše kričanje izključila iz nje.

Maroška politika vlade je bila nato z vsemi glasovi, razven komunističnih, odobrena.

raje razloži, mesto da se uporablja neumnost kot argument.

— Samo eno politično vest je imel večerjšnji »Slovenski Narod«, pa še ta je bila lažniva. »Dome« ni nikakor pisal, da bodo radičevci glasovali za proračun, temveč je sam o dejal, da tudi opozicija glasuje za proračun, če se njene predloge upošteva. Morebiti bo razumel to razliko tudi »Slovenski Narod«.

— Grčija želi poceni zvezo. Grška vlada je naročila svojim delegatom na beograjski konferenci, da Grčija ne more pristati na svobodno cono v Solunu in da ne more Jugoslaviji izročiti železnice Gjevgelija—Solun. Če bi jugoslovenska vlada vztrajala na teh vprašanjih, potem morajo grški delegati prekiniti konferenco. — Grki bi pač hoteli, da bi se mi zavezali, da jim pridemo na pomoč, če bi jim predla trda, oni pa da bi bili brez vsakih obveznosti, temveč bi nas smeli nasprotno še napasti, če bi jim tako kazalo. Grška je prestopila odkrito na italijansko stran, gospod Ninčić pa deklamira o italijanskem prijateljstvu!

— D'Annunzio se vrača v politiko. Posledica Mussolinijevega poseta v ukrajeni vili »Vittoriale« ob Gardskem jezeru je, da se D'Annunzio zopet vrača v politiko. Pozdravljajočim fašistom je odgovoril D'Annunzio v večjem govoru in jih pozival, da pustite vse fraze in da gredo na delo za novo Italijo, za nov svet in novo generacijo.

— Angleško-francoska politika. Agentura »Reuter« sporoča: Nobenega vzroka ni, misliti, da so nastal emed Veliko Britanijo in Francijo v varnostnem vprašanju ali glede razorožitve Nemčije nova nasprotja. Londonski kabinet je prejel francoski odgovor na svoja vprašanja. Ta odgovor mora biti sedaj pregledan, da se more Franciji razložiti britansko stališče in doseči nanj francoski pristane. Stvari stoje trenutno tako, da bo formalna konferenca obeh vlad kmalu potrebna. V vprašanju razorožitve Nemčije sta Velika Britanija in Francija v konstataciji nemških prestopkov, ki se naj Nemčiji naznanijo, skoraj soglasni. Tudi glede spremene pisma, ki še ni izdelano, je bil v splošnem dosežen sporazum. — V splošnem vlada enotnost mišljenja, da je Nemčija iz Dawesovega načrta izhajajoče obveznosti izpolnila. Vseeno pa bo reparacijska komisija naprošena za formalno izjavo v tej stvari, čeprav ni posebnega dvoma, kako se bo glasil njen odgovor. Če bo izpolnila Nemčija svoje finančne obveznosti in razorožitvene pogoje, potem bo kolnska cona izpraznjena. — Iz Pariza so poluradno poročali, da se vrši danes poslaniška konferenca, ki bo sklepala o vprašanju nemške razorožitve in evakuacije kolnske cone. — Na podlagi francoskih informacij sporoča dalje Reuter, da bo nemški vladi predloženo seznam nemških prestopkov glede razorožitve in obenem tudi prošnja, da se okoli 40 municijskih tovarn, vstevši Kruppovih podjetij, izpremeni v podjetja, ki delajo izključno le v mirne namene.

— Trockij o produkciji Evrope. Na seji glavnega odbora za stabilizacijo gospodarskih prilik je imel Trockij velik govor, v katerem se je v glavnem oziral na hiter porast ameriške produkcije in na istočasno nazadovanje evropske. Vstled tega je nastal razumljiv antagonizem med Evropo in Ameriko. Amerika da vzdržuje evropske države samo zato, da ji morejo odplačevati dolge. Velika Britanija postaja; ker je spodrinjena iz svetovnih tržišč neprostovoljna posrednica pri izvajanju ameriške politike. Po silnem revolucionarnem poletu leta 1918 se je kapitalizem z letom 1923 pričel zopet stabilizirati. Na drugi strani pa potiska evropska buržuazija ves razvoj nehotе vedno bolj na levo. Angleški tradenunionisti delajo s svojo domiselno in neodločno politiko največje usluge širjenju revolucionarnih idej v Evropi, ki ji sicer vedno bolj odvsnja od Amerike. Danes dela Amerika isto ko Nemčija pred vojno. Razlika je v tem, da je Amerika v boljšem položaju, ker ne sloni njena sila na bajonetih, temveč na zlatih dolarjih.

— Komunističnim delegatom dostop v Anglijo prepovedan. Na seji spodnje zbornice je javil angleški notranji minister, da je velkobritanska vlada prepovedala vsem komunističnim delegatom vstop v Anglijo. Vojne ladje so dobile povelje, da pregledajo vse ladje, tudi najmanjše, in da ne dovolijo niti enemu tujemu komunističnemu delegatu, da bi se v Angliji izkreal in udeležil komunističnega kongresa v Glasgowu.

— Maroški boji. Po uradnih poročilih je položaj neizpremenjen. Rabili utrjujejo svoje pozicije. Tudi Francozi utrjujejo svoje položaje in so sedaj pripravljeni na vsako eventualnost. Iz Feza se poroča, da je pričel Abd-el-Krim nasilno mobilizirati rekrute. Vsaka vas je dolžna, da postavi gotovo število vojakov. Če vasi tega povelja ne bi točno izvršile, je zagrozil Abd-el-Krim, da bo nad nepokornimi vasi izvršil pokolje v masah.

— Političen umor v Parizu. Kakor smo večer poročali je bil izvršen na blagajnika »Action Française« atentat. Naknadno se javlja, da se je zgledala še tekom večera pri policiji anarhistinja Bonneyov, izročila samokres ter izjavila, da je ustrelila Charla Bergerja pomotoma. Hotela je ustreliti Charlesa Maurrasa, duševnega vodjo francoskih rojalistov in urednika lista »Action Française«.

Zmotila se je, ker sta nosila oba gospoda enake brade. Zenska, ki je biva služkinja, ne kaže nobenega kesa. Domneva se, da je umobolna.

— Socialni demokrati rešili nemško vlado. Nemški parlament je razpravljaval o vladnem zakonskem načrtu trgovinske pogodbe med Nemčijo in Španijo. Kancelar Luther je izjavil, da odstopi vlada, če ne dobi za zakon večine. Glasovanje je dalo sledeči rezultat: 170 poslancev je bilo za, 96 proti, 98 (skoraj izključno socialdemokrati) pa se je glasovanja vzdržalo. Na ta način so socialni demokrati rešili kabinet Luthera pred padcem in trgovinska pogodba je bila nato gladko odglasovana.

Maroška debata v francoskem parlamentu.

Nad vse viharne in hrupne je bila maroška debata v francoskem parlamentu. Komunisti so se izpozabili do najhujših izpadov ter se kvalificirali kot ljudje, ki bi iz strankarskih špekulacij postali tudi narodni izdajalci. Doživeli so zato tudi uničujočo obsodbo vse zbornice.

Kot prvi je nastopil
socialist Renandel.

Pri napadu Abdelkrima igrajo tudi kapitalistični zlasti rudniški interesi vlogo. Tudi komunistični interesi so v igri, niso pa tako

veliki, da bi mogli razložiti vlogo Abdelkrima. Sedanji konflikt je nastal, ker so Francozi lansko leto zasedli Uergo. To je napotilo Abdelkrima, da je pričel z napadom. Moral se je namreč bati, da bo vsled vkorakanja Francozov v Uergo otežkočena prehrana rife cone. On in njegovi tovariši nikakor ne zahtevajo, da se opusti Maroko, toda nasprotniki so vsake vojne zaradi prestiža. Nastop Francozov v Uerga pokrajino je vzbudil v Abdelkrimu mišljenje, da so Francozi v zvezi s Španci. Zbornica mora zahtevati v teh stvareh pojasnila. Francoski rezident v Ma-

Politične vesti.

— Neumnost kot argument. »Jutro« navaja, kako je pisal »Kmetijski list« nekoč o radičevcih in kako piše danes. Mogoče je »Jutro« še toliko pri pameti, da razlikuje političen položaj pred in po govoru Pavla Radiča. Nasprotno pa moramo mi povedati, da se radikalna stranka od tedaj, ko so jo »Jutrovi« vehementno napadali in do danes, ko se še bolj vehementno obesa jo njej na frak, ni prav nič izpremenila. To nasprotje naj »Jutro«

Dnevne vesti.

NAŠA NARODNA OBRAMBA.

Na severu vidimo, kako se širi propaganda za priključitev Avstrije k Nemčiji, na zapadu gledamo z nerazumevanjem, kako se pod poveljstvom fašistov organizira italijanski narod za novo prodiranje na vzhod, z juga prihajajo vesti o rastočem pritisku grških oblast na našim življenjem v grški Macedoniji — a mi ne storimo ničesar — niti ene same protidredbe.

Nasprotno, naše delo nazaduje stalno. Leta 1920. je bila še vsa Slovenija navdušena za obrambno delo v Jugoslovanski Matici, leta 1923. je bil krog delavcev v Jugoslovanski Matici decimiran in leta 1925. — Vsak Slovenec ve, kakšen je odgovor.

Ko so bile v Primorju še slovenske šole, smo delali. Danes, ko jih več ni, držimo roke križem. Tudi efekt te bilance si more izračunati vsak.

Opetovano se je že povdarilo od vseh strani, da je treba narodno obrambno delo koncentrirati. Storili so se že tudi tozadevni sklepi. In efekt? Kdo ga vidi?

En dvakrat zlo je to nedelo, ker sloni vse obrambno delo absolutno na privatni iniciativi Slovenije, Dalmacije in Hrvatske do Zagreba. Sile tega ozemlja pa so nezadostne za res uspešno narodno obrambno delo.

Že itak smo slabše oboroženi z vsem, ko naši nasprotniki. Sedaj pa se dogaja še to, da oni delajo, mi pa spimo.

Iz tega stanja sledi samo katastrofa. Ali se tega res ne moremo zavedati? Ali naša obrambna društva res niso več zmožna za akcije?

Na vprašanje je treba hitro in pozitivno odgovoriti, ali pa bomo zopet zvonili po toči in morda še to — poslednjič.

Ljubljanski škof dr. A. B. Jeglič je praznoval včeraj svojo petinsedemdesetletnico. Tudi njegovi največji nasprotniki mu morajo priznati, da je bil vse svoje življenje mož dela, vztrajnega in požrtvovalnega dela, kakor jih je le malo. Zlasti velike so njegove zasluge na duhovnem in verskem polju. Toda tudi slovenski narod je dolžan jubilaru veliko hvale. Prva popolna slovenska gimnazija je bilo delo škofa Jegliča. V ozki zvezi je uspešno delo škofa Jegliča za izdajanje slovenskih učnih knjig. V tem oziru treba zlasti omeniti Wiethalerjev latinsko slovenski in Doklerjev grško-slovenski besednjak, ki je oba založil z lastnimi sredstvi škof Jeglič. Slovenska humanistična veda mu bo ohranila za ti dve deli gotovo večno hvaležnost. Škof Jeglič pa je bil tudi vedno vnet podpornik lepih umetnosti. Prvi ustanovnik naše delavne in zaslužne »Narodne Galerije« je škof dr. Jeglič. Katoliško dijaštvo, katoliški tisk je naravno še posebno dolžan hvaliti škofa Jegliča. Ko je prišel škof dr. Jeglič v Ljubljano je bil pozdravljen od vsega prebivalstva brez obzira na strankarsko pripadnost kot slovenski škof. Naša dnevna politika je kasneje to splošno navdušenje precej ohladila, toda tudi politični nasprotniki dr. Jegliča morajo priznati, da je dr. Jeglič dokazal, da je zaslužil pozdrav kot slovenski škof Ljubljane. Odločen nastop dr. Jegliča za majniško deklaracijo je to zlasti dokazal, ker tedaj je bil led prebit in tedaj je bila dana podlaga za poznejše ujedinitenje. Končno treba omeniti veliko karitativno delo ljubljanskega škofa. Pripomnimo njegovo vneto za uspeh zbirke za gladujoče v Rusiji in omenjamo njegovo moralno podporo dela Jugoslovanske Matice. Z zadoščenjem sme zreti dr. Jeglič na svoje življenje, ker uspehi njegovega dela so mu pridobili večno hvaležnost naroda. Pridružimo se krogu gratulantov in kličemo jubilaru: Na mnoga leta, v dobro slovenskega naroda in jugoslovanske skupnosti ter v čast onih idej, katerim je posvetil svoje življenje!

Cenj. naročnikom sporočamo, da smo današnji številki priložili pošne položnice v syrho poravnave tekoče naročnine. One cenj. naročniki pa, ki so že za vnaprej poslali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znancem ali prijateljem, da se na naš list naroče. Opozorjamo istočasno vse zamudnike, da ako v teku 14 dni ne poravnajo zaostale naročnine, da jim bomo list brez nadaljnjega ustavili, naročnino pa izterjali.

Ljubljanski listič. Tako nas je blagovoli nazvali včerajšnji, vzorno dolgočasni »Slovenski Narod«. Bil bi hvaležni gospodom pri »Slovenskem Narod«, če bi povedali, kako je potem treba nazvati list, ki je bil še v vsaki polemiki z »lističem« tepen in ki se odlikuje po tako prazni in nekritični vsebini, kakor da bi živeli za časa očeta Pohlina. Je v resnici »Slovenski Narod« samo še za ljudi, ki se navdušujejo nad plemenito postavo barona Wolkensteina in ki so še vedno sladko ginjeni, kadar čitajo o ljubem cesarju Francu Jožetu.

Ker je »Slovenski Narod« odkril včeraj tako velikansko srednješolsko komunistično

zaroto, da je zahteval, da se v interesu države nastopa proti »krivcem brez vsake sentimentalnosti«, bi bili »Slovenskem Narod« iskreno hvaležni, če bi sporočil, kakšne grozovite stvari je prinesla na dan preiskava.

Češki gosti v Ljubljani. Včeraj popoldne sta dospela s češkim brzovlakom odposlanca Češke Obce Delnice iz Prage Jan Pulkrab, član predsedstva in tajnik Josef Vosecky, ki se udeležita glavnega zbora Narodnosocijalne strokovne zveze na Jesenicah. Goste so na kolodvoru pozdravili člani osrednjega vodstva NSSZ z načelnikom Juvanom na čelu.

Spremembe pri poštni direkciji v Ljubljani. Imenovani so: Za inšpektorja I. kategorije šef odseka dr. Fran Janžekovič; za šefa brzojavno telefonskega odseka inž. Matej Kolarič; za šefa poštnega odseka Anton Vesnjak; za šefa računsko kontrolnega odseka Maks Svoboda; za tajnika II. kategorije poštne brzojavni uradnik Ivan Podgornik. Premesčen je iz Ljubljane v ministrstvo pošt in brzojava za višjega kontrolnega tajnika II. kategorije Anton Dietz.

Iz državne službe. Iz državne službe je odpuščen vladni tajnik pri okrajnem glavarstvu v Prevaljah dr. Anton Megušar. Za okrajnega komisarja pri glavarstvu v Litiji je imenovan pripravnik dr. Anton Schrey. Premesčeni so: okrajni komisar Ivan Milač iz Prevalj k velikemu županu mariborske oblasti, vladni kancist Janko Gombač od okrajnega glavarstva v Ptuj k okrajnemu glavarstvu v Smarje pri Jelšah, vladni tajnik Stanko Novak iz Maribora k velikemu županu ljubljanske oblasti in okrajni komisar Matija Malešič iz Cernomlja k velikemu županu mariborske oblasti. Pomaknjeni so iz 8. v 7. skupino vladni tajniki dr. Janko Vidic, Fran Levčnik, Anton Svetina, dr. Anton Megušar, Fran Maršič, Mirko Brezigar, Fran Voušek, dr. Tine Cus, Matko Kadrič, Mihael Zavodil, dr. Janko Siska, dr. Ivan Zobec in dr. Ivan Vidmar; iz 3. skupine so pomaknjeni v drugo: arhivski uradniki Fran Jurca, Fran Babič, Fran Fišer, Friderik Pleteršnik, Fran Gregorič, Alojzij Marn in Ignacij Rus.

Napredovanje v naši vojski. Napredovali so: za orožniškega podpolkovnika major Milan Deroč, za pehotnega kapetana I. klase kapetan II. klase Feliks Kren, za pehotnega kapetana II. klase podporučnik Anton Riga, za topn. podpolk. major Emil Radl, za konj. podpolkovnika Fran Ridel, za admin. kap. II. klase poručniki: Janko Rodič, Mihael Zervaj, Albert Grabner in Alojzij Krašovec; za admin. poručnike podporučniki: Feliks Remner, Ivan Fabijancič, Leopold Vagner, Matija Veber, Stefan Kostelec, Anton Jakob, Franjo Diner, Josip Ilovcar, Jurij Levovnik, Jakob Čeh, Fran Smrečnik, Anton Vinter, Rudolf Blažek in Josip Jelar; za admin. kap. II. klase poručnik Adolf Sušek; za sanitetnega kapetana I. klase Lujo Debeljak; za orožniške poručnike podporučniki: Josip Tonešič, Mato Jež, Ivan Lavrič, Fran Tič, Ivan Podobnik, Anton Gorenjak in Ivan Lazar; za kap. fregate kapetan korvete Avgust Kuster.

Porota v Novem mestu. Dosedaj so razpisane te-le zadeve: 2. junija: Franc Glavič, rop; 3. junija: 1. Andrej Stritzel, uboj in jano nasilstvo po § 83. k. z., 2. Josip Sepić, uboj; 4. junija: Milan Esapović, rop, umor, bigamija, tatvina. Prvi dan predseduje g. predsednik okrožnega sodišča dr. Polensek, drugi dan g. dež. sodni svetnik dr. Pischinger in tretji dan g. dež. sodni svetnik Kuder.

Oficirji v radio-telegrafični šoli. Ministrstvo vojne in mornarice je izdalo odlok, da se pošlje deset oficirjev v radiotelegrafično šolo ministrstva pošt in brzojava, da se izuče v radiotelegrafiji.

Telefonske zveze občin. Ministrstvo pošt in telegrafa je izdalo naredbo, da se imajo zvezi vse občine v naši državi tekom dveh let telefonično z njihovimi sosedskimi mesti. Polovico stroškov zgradbe novih telefonskih prog nosi država, polovico pa občine.

Avtomatična telefonska centrala v Ljubljani. Ministrstvo pošt in brzojava je izdalo odločbo, da se montira meseca avgusta t. l. v Ljubljani nova avtomatična telefonska centrala. Bo to prva avtomatična telefonska centrala, ki se nabavi na račun reparacij iz Nemčije. Predvideno je 3000 abonementov. Za ljubljansko pošto so naročili tudi novi telefonski kabli. Pomočnik inšpektorja pošte in brzojava v Ljubljani g. Osana je odpotoval v Nemčijo, da prevzame te kable.

Predavanja na dunajski univerzi sistiranja. Iz Dunaja poročajo: Rektorji dunajskih visokih šol so prišli predvčeršnjim k naučnemu ministru dr. Schneiderju, s katerim se je podali nato k zveznemu kanclerju dr. Rameku. Dr. Ramek je pozval rektorje, da naj vplivajo z vsemi sredstvi nato, da se ohrani na visokih šolah mir. Rektorji so izjavili, da se uvede prisilno legitimiranje na vseh visokih šolah. Izkazalo se je, da so zavrnili kravale, o katerih smo včeraj pisali, večinoma visokošolci, ki niso pripadali dotični visoki šoli. Rektorji so izjavili, da bodo skrbeli za to, da bodo vsi krivci kaznovani.

Kakor se poroča, namerava vlada, ako se kravali ponove, zapreti vse dunajske visoke šole za nedoločen čas.

Novi kravali visokošolcev na Dunaju. Iz Dunaja poročajo: Pri kravalih z dne 27. t. m. na vseučilišču, ki so jih izzvale provokacije »Hackenkreuzlerjev«, so hoteli socialistični in komunistični visokošolci zavzeti rampo z naskokom. Policija je to preprečila. Pozneje je prišlo pred »Menzo akademikov« do velikih tumultov. Tam zbrani demokratični visokošolci so bili od nemško-nacionalnih visokošolcev izzvani. Demonstranti so vdrli v menzo, in med nasprotnima strankama je prišlo do hudega spopada, pri čemur je bilo razbito in zmetano skozi okno mnogo oprav. Kmalu na to je prišla policija, ki je izvršila več aretacij. Par sto židovsko-nacionalnih visokošolcev je prišlo ogroženim nacionalistom na pomoč, toda policija je preprečila nadaljne izgrede ter demonstrante razgnala. Ponavljajoči se kravali na Visoki šoli za svetovno trgovino so dovedli rektorat do tega, da je zaprl zavod do po binkošti.

Nov notar. V Ribnici je otvoril dne 15. t. m. pisarno notar dr. Ludvik Grobelnik.

Nov zdravilni vrelc v Toplicah na Češkem. Te dni so popravljali neki vodnjak v Toplicah pri Moravski Beli Cerkvi. Pri tej priliki so našli nov zdravilni vrelc, ki vsebuje mnogo večje količine ogljikove kisline in zdravilnih snovi, kakor vsi drugi. Jako izdatni vrelc daje na sekundo 8 litrov zdravilne vode, ki je za 2 stopinji gorkejša kakor temperatura vseh drugih zdravilnih vrelcev.

Petdeset rudarjev zasutih. Kakor se poroča iz Relejša (severna Karolina), je bilo zasutih v Karolini Eal Kompany vsled eksplozije približno 50 rudarjev.

Defraudacija pri beograjski izvozni tvrdki. Iz Novega Sada poročajo, da so prišli tam knjigovodjo izvozne tvrdke Gasoj Milana Giniča, ki je poneveril 80.000 Din. Dva detektiva sta ga odvedla predvečernjim z večernim vlakom v Beograd.

Kuga na Krku. Iz Beograda se poroča, da se je pojavil na otoku Krku slučaj kuge. Podvzete so vse mere, da se bolezen ne razširi.

Človeška lobanja na gnojišču. V Zagrebu je pometal te dni mestni delavec Andrija Šabanović za mestno tehnično smeti. Pri tem je opazil nenadoma človeško lobanjo, katere gornji del je bil odžagan. Šabanović je izročil svojo čudno najdbo policiji. Najbrže gre za objekt medicinske fakultete in ne moreče za kak zločin. Kljub temu je povzela policija energične korake, da se stvar pojasni. Ne gre, da bi se metale človeške lobanje na smetišča.

Proglšenje svetnikom v 20. stoletju. V Petrovi cerkvi v Rimu je bilo te dni proglašanih ob svečanosti ceremonijah svetnikom 32 francoskih mučnikov, ki so bili usmrčeni leta 1794 v Orange-u potom giljotine. Veliko število francoskih romarjev, med njimi mnogo urušilnik in benediktincev, je prisostvovalo obredu. Vseled prevelikega navala občinstva so morali zapreti ob početku svečate obreda cerkevna vrata. Na tisoče radovednežev je čakalo pred cerkvijo.

Težak sodnik. Sodnik Crawford na Angleskem je velik, visok skoro 1.90 m. Te dni se je, kakor poročajo angleški listi, udrl sredi med obravnavo pod njim stol, ki je imel sicer že 40 službenih let za seboj. Dali so stol popraviti, toda kadi se je branil, da bi posadil svoje častiljevo telo še enkrat na staro mobilijo. Osebnost je predložil lordkanclerju prošnjo, da se mu preskrbi soliden stol, kakor je primeren dostojanstvu sodnika Nj. Vel. kralja. To je pomagalo nemudoma. 24 ur pozneje so mu prinesli krasen stol, okrašen s kraljevim grbom in prijazno spremno pismo, v katerem se mu sporoča, da je stol preiskan glede rezistence ter, da so izjavili izvedenci, da zadostuje za težo 7 mož.

Z lokom in puščami na slone. V Nairobi ob železniški progi Mombassa-Kismaju (Viktoria Njansa) v britski vshodni Afriki je pripela družba treh Amerikancev, ki namerava podvzeti lov na divje zveri brez strelnega orožja. Z izpopolnjenimi loki in puščami hočejo iti moške na lov. Eden od družbe, dr. Saxton Pope je preiskoval orožje v Alaski ter usmrtil z njim marsikaterga medveda. Lovci zagotavljajo, da zadenejo puščice smrtno, ne povzročajo pa živalim toliko bolečin, kakor kroglja.

Bosanski trgovci izgini brez sledu. — Beograjska policija preiskuje zopet slučaj, pri katerem gre najbrže za roparski umor. Sin uglednega trgovca in veleposelnika Jova Surutke v Banjaluki, Niko Surutka, je potoval pred par dnevi po trgovskih opravkih iz Banjaluke v Beograd. Iz nekaterih postaj med Banjaluko in Beogradom je poslal že denar, ki ga je iztirjal od dolžnikov, kljub temu pa je nosil pri sebi precejšnjo vsoto denarja. Nakrat pa ni o njem nobenega sledu več. Oče in brat poizvedujeta po njem ter ga iščeta povsodi, toda zaman. Sedaj sta se obrnila na beograjsko policijo, ki pa ne more dati nobenih pojasnil. Dómeva se, da je

padel Niko v roke roparski tolpi, ki ga je umorila in oropala. Preiskava je v teku.

Strašen umor matere v Novem Sadu. — V sredo dopoldne je bil izvršen v Novem Sadu strašen zločin. Tridesetletni kmet Nikola Gavrilović je usmrtil svojo mater s sedmimi sunki z bajonetom. Nikola je imel še dva brata in dve sestri. Leta 1918. je umrl oče morilca, ki je zahteval po njegovi smrti polovico posestva zase, dočim je hotela mati, da se posestvo razdeli med vse otroke v enakih delih. Vseled tega je prišlo med materjo in sinom čisto do hudih preprirov, pri čemur je sin staro ženico surovo zmerjal in pretepal. V sredo dopoldne ni hotela mati oprati njegovega perila. Nikola je planil v hišo, porabil bajonet, ki ga je prinesel iz vojne ter dal materi sedem sunkov, da je obležala mrtva na tleh, nakar se je prijavil sam policiji.

Kaznjeneec in kavalir. Osemnajstkrat predkaznovani Pulkowski je sedel v jetnišnici v Naugardu na Nemškem, kjer je imel osedeti še devet mesecev neke stare kazni. Medtem mu je diktiralo deželno sodišče zaradi nekega vlom še eno leto ječe. Sodba je bila od prizivne instance anulirana. Pulkowski je stavil predlog, da se ga privede k obravnavi v civilni obleki. Dasi ni imelo višje državno pravdnštvo nič proti temu, je direkcija kaznilnice prošnjo obtoženca odbila. Nato jo je Pulkowski popihal iz kaznilnice ter pustil na mizi listek, na katerem je bilo napisano: »Moja čast mi prepoveduje, da bi nastopil pred sodiščem v obleki kaznjence. Pridem k obravnavi v dostojni obleki.« Res je prišel obtoženec točno v razpravno dvorano. Imel je na sebi novo moderno svetlo letensko obleko ter je rekel, ko je vstopil, proti sodnemu slugi: »Javljam se prostovoljno za nastop kazni.« Dva meseca se je veselil zlate prostosti. Obravnava je končala s tem, da je bil obtoženec obsojen še na deset mesecev ječe. Mož se je dal mirno odvesti.

Ruska kneginja goljufinja. Kriminalna policija v Berlinu je aretovala te dni rusko kneginjo Mirsky, ki se nahaja že nekaj let v Berlinu ter živi od komisijskih kupčij. Dolže jo, da je poneverila izkupiček v prodajo zaupane ji dragocene biserne verižice. Kneginja trdi, da ji je prodajalec verižice izkupiček »posodil« ter, da je bila upravičena razpolagati z njim po lastni volji.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odobrova seja v sredo dne 3. junija ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12. pritično, desno.

Idealno sredstvo proti kurjim očesom, žuljem, bradavicam je Blumit. Dobiva se v obliki obliža in kot tinktura v vseh lekarnah in drogerijah. Po pošti: Apoteka Blum, Subotica.

ROPARJI V PRODAJALNI TOBAKA.

Uslužbenec g. Schulteja v Newyorku je pravkar odprl prodajalno in že je vstopil kupovalec. Izbral si je nekaj svalčic ter segel v žep... da bi plačal, tako je mislil uslužbenec g. Schulteja. Toda ljubeznivi kupec ni izlekel denarnice, temveč revolver, in mladi mož za prodajalno mizo je moral retirirati. Poleg prodajalne se je nahajal prostor za garderobo, brez okna in brez drugega izhoda, neke vrste mizna omara. Tu notri! je zapovedala grozeča cev strelnega orožja, ki je bilo — ne ve se gotovo, mogoče tudi ne — nabasano. Prodaja smotk in tobaka je v splošnem prav miroljubno opravilo. Nesposobno zato, da bi vzgajalo junake. Za to ni treba delati nobenih zaničljivih opazk radi tega, da je zlezel uslužbenec najbrže še spečega g. Schulteja v svoji stiski pokorno v luknjo. Vrata so se zaprla. Ujetnik je slišal, kako so prihajali drugi kupei v trafiko. Niti na misel mu ni prišlo, da bi upil. Prvič radi revolverja, drugič je bil radoveden kaj bo počel ropar. Brez sapa je poslušal. Ropar je bil očitno svojemu težkemu delu kos: Ni se dal namreč spraviti iz miru ter je postregel vsakemu kupecu z ginjaivo neženiranostjo. V stenski omari zaprti kljub temu ni vpil. Končno bi bil ropar trdil, da je on prodajalec, prodajalec pa vlomilec, zakaj lopov je bil vsega zmožen, in seveda bi bil nastal potem velik kraval, in mogoče bi se bil revolver sprožil... Ne takih neprijetnosti možakar v stenski omari ni ljubil, tudi streljanja ni mogel slišati. To razburja preveč uspešno mreno, in zato je molčal, dokler ni začel končno neki gospod v prodajalni strašno zabavljati, da ni nobene potrebe. No? Ali je izginil gospod ropar? Mladi mož se je upal končno ganiti. Toda ust iz opreznosti kljub temu ni odprl. Rahlo je pritisnil na vrata svoje ječe, in odprla so se. Revolverski junak jih ni pozabil zopet zapreti, pa tudi 425 dolarjev v blagajni ni pozabil vzeti s seboj. Kdo je bil ropar? Kam jo je mahnil? Nikdo ni imel pojma o tem. Policijska oblast je mogla po temeljitnem poizvedovanju zapisati v svoje akte samo: storilec je pobegnil.

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.
LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552

Glavni zbor Narodno - socialne strokovne zveze.

se vrši v nedeljo, dne 31. maja 1925 ob 10. uri dopoldne v dvorani gostilne »Vergles« na Savi, Jesenice. — Dnevni red:

1. Nagovor in pozdrav predsednika.
2. Poročilo osrednjega vodstva: a) predsednika, b) strokovnega tajnika, c) tajnika, d) nadzornika.
3. Volitve: a) osrednjega odbora, b) upravnega odbora, c) nadzorstva.
4. Delavsko zavarovanje, referira br. Ivo Setine.
5. Delavska zaščita v Jugoslaviji, referira br. V. Kravos.
6. Debata o referatih in resolucijah.
7. Predlogi: a) upravnega odbora, b) razni.
8. Slučajnosti in zaključek zbora.

Isti dan popoldne ob 4. uri v istem lokalu veselica na čast došlim gostom. Drugi dan, 1. junija, izleti na Bled, Bohinjsko Bistrico in Golico.

Bratje! Sestre! Prihitite vsi na naš glavni zbor, ki naj bo veličastna manifestacija naše strokovne zveze.

V Ljubljani, dne 12. maja 1925.

Osrednje vodstvo narodno - socialne zveze:

Rudolf Juvan, l. r. Stane Zorž, l. r.
predsednik. tajnik.

Kaj je z Amundsenom?

Po nervoznosti prvih težkih dni čakajo člani Amundsenove ekspedicije, ki so ostali na parnikih, z večjo mirnostjo povratka raziskovalca. Kapiten parnika »Fram«, Haferup, omenja sedaj, da je izjavil Amundsen, predno je odpotoval, da je v slučaju, če se mu posreči doseči severni tečaj, mogoče, da bo minilo tudi 14 dni predno se vrne. Ena izmed nevarnosti, ki se jo je, kakor se zdi, Amundsen najbolj bal, je, da bi se skrivale, pod veliko plastjo snega, na kateri bi bil primoran pristati, ledene skale, ki bi gotovo poškodovale aeroplan. V predvidevanju tega slučaja se je poslužila ekspedicija dveh letal. Na ta način je mogoče, da se ljudje v slučaju potrebe hitro presedejo iz enega aeroplana na drugega.

Amerikansko vojno ministrstvo nasprotuje še vedno ideji pomožne akcije s Zeppelin. Vojno ministrstvo je mnenja, da v Ameriki ni dovolj potrebnega plina za tako veliko podjetje ter je prepričano, da bi bilo eventualno treba pospešiti pripravo za Mac Millanova ekspedicijo. Ta naj bi podvel, takoj ko bi prispel na svojo bazo v Etahu, kamor naj bi prišel tekom enega meseca, rekognicijske zračne polete.

Norveška vlada je vprašala norveški zračni Lloyd, če je tehnično mogoče ekspedicija na Spitzbergen, podvzeta z dvema aeroplanima vojne mornarice, bi jo podpiral kak norveški parnik. Zdi se, da je stavilo norveško ministrstvo mornarice to vprašanje zato, da izve, če bi bilo umestno, da se obrne norveška vlada uradno na pomoč do Amerike s prošnjo za ekspedicijo, ki naj gre Amundsenu na pomoč. Na to vprašanje utegne norveško aviatorično združenje v kratkem odgovoriti.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 29. maja 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 bl. 62; Celjska posojilnica den. 200, bl. 205; Ljubljanska kred. banka den. 230, bl. 265; Merkantilna banka Kočevje den. 102, bl. 102; Prva hrv. šted. den. 800, bl. 807; Slavenska banka bl. 70; Kred. zav. za trg. in ind. den. 185, bl. 195; Strojne tovarne in livarne bl.

184; Združene papirnice Vevče den. 100, bl. 114; Stabna družba den. 265, bl. 280; 4½% zast. listi Kranj. dež. banke den. 20; 4½% kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20.

Blago: Trami 8/8, 11/11, 11/13, 13/16, 4 do 8 m dolž, feo nakl. post. 3 vag. den. 350, bl. 350; Madriers 75/225, 3.66—6 m, l. II. in III. vrsta, feo meja den. 610; smrekovi hlodi od 25 cm, 4 m, feo nakl. post. den. 260; hrastovi bordonali, 30/30, l. in II. vrsta, feo postojna den. 1400; čreslo, suho, v ovojih, feo nakl. postaja za 100 kg bl. 42; pšenica Rosafé, 80 kg, rinf., prompt., par. Ljubljana bl. 490; pšenica avstralska, rinf., prompt., par. Ljubljana bl. 485; pšenica Hard Winter 4, rinf., prompt., par. Ljubljana bl. 500; otrobi pšenični drobni, par. Ljubljana bl. 190; koruza, dob. maj, junij, par. Postojna neocar. bl. 250; rž makedonska, 72/73 kg, par. Ljubljana bl. 400; ječmen 57/59 kg, feo maked. postaja bl. 300; oves, makedonski, orig., par. Ljubljana bl. 355.

— Zagreb, 29. maja. Devize: Curih 11.76—11.86, Pariz 304—309, Praga 179.27—181.67, Newyork 60.45—61.25, London 295.45—296.45, Trst 242.50—245.50, Berlin 14.575—14.725, Dunaj 0.0854—0.0866.

— Curih, 29. maja. Beograd 8.45, Pariz 25.925, London 28.12, Newyork 516.70, Milan 20.625, Praga 13.725, Dunaj 0.00728.

× Mednarodna razstava v Baslu. V Baslu se bo vršila od 1. julija do 15. septembra 1926 mednarodna razstava za notranjo plobo in za izkoriščanje vodnih sil. Reklamno knjižico o razstavi dobijo zainteresirani v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

× Prodaja starega železnega materiala se bo vršila dne 15. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Beogradu. Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

DOBAVE.

× Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. junija t. l. ponudbe glede dobave 400.000 kg mehkega lesa za podkurjavo; direkcija državnih rudarskih preduzečev v Sarajevu pa do 10. junija t. l. glede dobave portlandskega cementa. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. junija t. l. pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 9.900 kubičnih metrov drv. — Dne 20. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 1.800 parov škornjev in 350 parov čevljev. — Dne 24. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega železa; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave predmetov za signalne in varnostne naprave. — Dne 25. junija t. l. pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave raznega materiala za gradbeno upravo v Tivatu (pločevina, žebli, žica, stroji, orodje, motocikli, asbestni škrljevec); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave osovine. — Dne 26. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave gramozja (krementa) ter glede dobave žarnic. — Dne 30. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave čina; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave materiala za vzdrževanje signalnih naprav. — Dne 3. julija t. l. pri Odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave raznega materiala za pomorski arzenal v Tivatu (železni in elektro-tehnični material, material za mašenje, kemikalije, šamot, smrkovo platno, čopiči itd.); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave razne opeke. — Dne 14. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave konopnenih cevi. — Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

ZIVA ZAKOPANA.

Pod tem naslovom poroča B. J. v zadnji številki »Preroda«, da se je pripetil o Božicu na Dolenjskem v neki vasi sledeč slučaj: »Zakonca N. N. sta na božični večer s svojo družinico dolgo čula. Ko so odšli otroci spat, sta stariša odšla v svojo sobo in ker je bil mraz, sta zakurila »gašperček« in naložila oglja ter se tako grela. Mož je kmalu legel v posteljo in zaspal, žena pa je pri »gašperčku« zadremala.

Drugi dan je starejši sin, ker se je otrokom čudno zdelo, da stariši toliko časa spe, pogledal skozi okno in prestrašen zapazil, da leži mati mrtva pred vrati, oče pa tiči v oknu. Ko so prišli sosede, s ovdrli siloma v sobo, iz katere se je razširil duh po plinu. Poklican zdravnik je ugotovil, da sta se zastrupila s plinom — ogljenčevim okisom, ki se je, ko je ogelje gorelo, širil po zraku. Ker pa sta oba zakonca imela rdeč obraz, so ljudje verovali, da sta še živa in so, ko so jih nesli k pogrebu, pustili rakvi odprti, ker so mislili, da se bosta vzbudila. Po fari pa so potem govorili, da sta bila živa pokopana in da je bila smrt samo navidezna.

Stvar pa je tale: S pljuči vdihamo iz zraka kisik. Kri ima v sebi rdeča krvna telesa, katere vsebujejo takozvani haemoglobini, na kojega se veže kisik. Ta kisik, ki je vezan na krvna telesa, pa postane prost takoj, ko pride kri do stanic našega telesa, katerim ga ona oddaja. Kisik okisa (sežge) hraniva, razvija in oprošča se toplota, ki je pogoj za naše življenje. V našem slučaju pa je ogelje, ki je gorelo, pobralo iz zaprte sobe ves kisik in se z njim spojilo v ogljenčev okis, tako, da nazadnje v sobi ni bilo več kisika. Nesrečneža sta torej vdihavala ogljenčev dvokis, ki je zelo strupen. Medtem ko kri, ki se veže s kisikom istega lahko oddaja našemu telesu, je pa pri ogljenčevem okisu ravno obratno. Kri ogljenčevega okisa ne oddaja, pa tudi če bi ga, je strupen. Okisanje hraniva je nemogoče, nastopi smrt. Rešitev takih nesrečnejev je pa mogoče samo v enem slučaju: da pride zdravnik pravočasno. Ako damo namreč bolniku, ki je zastrupljen z ogljenčevim okisom, pravočasno poduhati amonijak, iztira ta spojina ogljenčev okis iz krvi.

ZGODOVINA OPATOVEGA FILMA.

Otani Kocho, opat slavnega japonskega svetlišča je našel, da je število Budhinskih častilcev premajhno ter je razmišljal, kako bi ga povečal. Kot modern mož je prišel na idejo, da se posluži kot uspešnega propagandnega sredstva filma, za katerega je hotel sestaviti sam tekst. In tako se je jel udeleževati med molitvijo in pobožnostmi z veliko vnemo kot filmski pisatelj, pri čemur je personificiral vso hudobnost tega sveta v kapitenu, ki je postopal s svojim moštvom kar najbolj kruto, tihotapil na kar najbolj rafiniran način in v kar največjem obsegu opij in, ki so mu bile najljubše bivolišče na kopnem, kakor povsod na svetu, kot javne. Ravno ko uganja kapiten z vlačugami divje orgije, stopi v hišo budhistični menih in izpregovori z Budhiovim jezikom učinkovito pridigo na naslov starega grešnika, ki uvidi takoj vso zavrženost svojega početja, sleče svojega starega Adama in prične novo Budhi posvečeno življenje. To ne preveč komplicirano, tudi preprostejšim duhovom lahko razumljivo stvar je spravila na film družba Nikkatsu z dobrohotno pomočjo opatu podrejenih nun, ki so bile k sodelovanju le prerade pripravljene.

Ko je bila objavljena predstoječa vprizoritev, je vložilo nenadoma združenje japonskih mornarjev, ki je zvedelo za vsebino ter

se je smatralo poklicanim, da brani čast slavnih kapitenov pred vsakim omadeževanjem — protest zoper uprizoritev. Kategorično je zahtevalo to združenje, da se film uniči in zagroziло je, da bo seglo, če ostane protest brez uspeha, po samopomoči, in sicer takoj pri prvi predstavi. Za kompromise mornarji niso bili dostopni. Opat se je ponudil, da izpremeni kapitena v brodolastnika, opium pa v narkotične pile. Njegov predlog je bil striktno odbit. Kaj je preostajalo spreobračanja željnemu opatu drugega, kakor da je smatral svoj manuskript nenapisanim, film pa neustvarjenim? To zanj gotovo ni bila lahka stvar, pač pa lažja, kakor za nune dejstvo, da je odpadla možnost, da briljirajo pred vsem svetom kot filmske zvezde.

DA JO PRIVADI SAMOSTANSKI ASKEZI.

Slučajno razkritje je vzbudilo te dni med prebivalci italijanskega mesteca Rebocco veliko razburjenje.

47-letni delavec Michele Masella, ki živi že tri leta ločen od svoje žene, je živel s svojimi otroci v stari hiši na robu pomorije. Pridno je vodil v cerkev dva sina. Ob nedeljah in praznikih kar po dva do trikrat, ob delavnikih vsak dan enkrat. Tudi na izprehodih so ga videli vedno samo s tema dvema sinovoma. Lahko si torej predstavljate, kako se je začudila neka soseda, ko je zagledala te dni za nekim zamreženim oknom Michinega stanovanja deklico, ki je je še ni nikdar videla. Kdo si? Je vprašala ženica. »Filomena mi je ime, 19 let sem stara, toda skoro deset let že nisem videla solnca. Moj oče me ne pusti na cesto. Niti k oknu ne smem. Toda ne povejte mu ničesar, sicer bom tepena. Oh, kako se ga bojim!«

Soseda pa se Mihe ni bala. Izblebetala je, kar je zvedela, in zanimiva novica se je kaj hitro razširila po vsem mestu.

Seveda so jo zvedeli tudi karabinerji, in brigadir je šel v varnem spremstvu v Mihi-no stanovanje poizvedovat, koliko resnice je na stvari.

Nemudoma je romal nesrečni oče v luknjo. To mu je bilo prijetno, toda bilo je tudi v njegovem lastnem interesu, zakaj razjarjena množica ga je hotela preteptati.

Deklica je tako vsled dolgotrajne ječe tako idijotizirana, da more artikulirati prav malo besed razločno. Nikdar se ni smela ganiti iz kuhinje, tudi spati je morala tam. Okna je dal Miha močno zamrežiti. Ker je toliko let skoro samo sedela, so ji atrofirale noge. Njen oče je konsultiral radi tega pred kratkim mestnega zdravnika. Zdravnik je dejal, da ne more napraviti diagnoze in predpisati kure, ako pacijentinja ne vidi. Oče Miha je šel, in ni ga bilo več nazaj.

Karabinierjem je izjavil, da je njegov trdni namen, da gre njegova hči v samostan. Zato je treba, da se odpove vsemu posvetnemu. Žal so ga ovirale doslej slabe gmotne razmere, da bi bil realiziral svoj namen.

Masella je očitno versko blazen. V njegovih žepih so našli vse polno primitivno skrupulanih svetih himen.

Izročili so ga sodišču radi neopravičene utesnitve osebne svobode.

MOČ REKLAME.

Reklamni agent je skušal pregovoriti trgovca za inserat. »Pri kupčiji ne igra nobena stvar tako važne vloge, kakor reklama«, je dejal. »Naj vam navedem samo en primer. Ako znesne raca jajce, ostane popolnoma tiho. Kokoš pa izkodačaja stvar vsemu svetu. S tem dela reklamo, ki ima uspeh, da je po kokošjih jajcih mnogo več povpraševanja, kakor po račjih.«

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander. Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Taug je mrmral. Numa je tu spodaj, je rekel. Numa ne lovi tu gori nad drevesi. Vseeno je rado vedno in malo boječe gledal na svetle zvezde, kot da jih vidi prvič in brez dvoma je Taug prvič opazil zvezde, čeprav so vsako noč njegovega življenja sijale na nebu. Za Tauga so pomenile prav toliko, kot krasne džungelske cvetke, ker jih ni mogel žreti, jih je prežl.

Taug se je nemirno premikal in je postajal nervozen. Dolgo časa ni zaspal in opazoval je zvezde — žareče oči zveri, ki so obdajale Goro, luno Goro, pri čije svetlobi so plesale opice na zvok lončenih bobnov. Če Numa požre Goro, potem je konec Dum-duma. Tauga je ta misel popolnoma zmagala. V strahu je pogledal k Tarzanu. Zakaj je bil njegov prijatelj tako različen od ostalih članov plemena? Nobeden od vseh, kar jih je poznal Taug, ni imel tako čudnih misli, kot Tarzan. Opica se je popraskala po glavi in se vprašala prav na tistem, če je Tarzan sploh priporočljiv tovariš, a potem je prišla počasi na podlagi težavnega miselnega procesa na to, da ji je Tarzan bolj služil, kot druge opice, celo bolje, kot močni in modri samci plemena.

Tarzan ga je isti dan osvobodil iz rok zamorcev, ko je Taug mislil, da hoče Tarzan imeti Teeko. Tarzan je rešil Taugovo malo dete smrti in Tarzan je napravil načrt za zasledovanje roparjev in ga izvršil ter rešil Teeko. Tarzan se je že tolikokrat bojeval za Taugovo korist in zanj krvavel, da Taug, čeprav je bil le brutalna opica, vendar čutil v svojem srcu gorečo udanost — njegovo prijateljstvo do Tarzana je postala trdna navada, skoraj tradicija, ki je trajala, dokler je Taug trajal. Tega prijateljstva ni nikdar javno razkazoval. — Tarzana je na-

68

hrulil, kot vsakega drugega samca, če se mu je na paši preveč približal, — a vseeno bi šel za Tarzana v smrt. To je vedel in tudi Tarzan si je bil tega svest; a opice ne govore o takih zadevah, če gre za višja čustva, njihov besedni zaklad ni sestavljen iz besed, ampak iz dejanj. A sedaj-le je bil vendar Taug zmeden in je še v dremoti mislil na čudne besede njegovega tovariša.

Prihodnji dan je zopet mislil nanje in je pripovedoval, ne da bi mislil na izdajo, Guntu, kar mu je Tarzan povedal o očeh, ki obdajajo Goro in o možnosti, da Numa prej ali slej požre Goro. Za opice so vsa velika čuda narave moškega spola, zato je bila tudi Goro kot največji stvor na nočnem nebu zanje samec.

Guntu si je odgriznil kos kože z roženega prsta in se spomnil, kako je nekoč Tarzan trdil, da se drevesa med seboj pogovarjajo. Gozan zopet je pripovedoval, da je videl Tarzana, kako je sam v mesečni noči plesal z leopardom Sheeto. Da je bil Tarzan ujel zver na konopec in jo privezal na drevo, predno je stopil na tla in skakal okoli mačke, ki se je postavila na zadnje noge, tega seveda niso vedeli.

Drugi so pravili, da so videli jahati Tarzana na hrbtu slona Tantorja, spomnili so se, kako je Tarzan privedel malega zamorca k plemenu, pravili so si o tajinstvenih stvareh, katere je Tarzan počenjal v koči pri jezeru. Nikoli si niso mogli ustvariti pravega pojma o njegovih knjigah. Parkrat jih je bil pokazal nekaterim izmed njih in našel, da celo slike ne napravijo nikakega utisa na njihove možgane. Potem je to opustil.

Tarzan sploh ni opica, je rekel Guntu. Numa bo pregovoril, naj nas požre, kot ga zdaj pregovarja, naj požre Goro. Morali bi ga ubiti.

Takoj se je Taugu naježila dlaka. Tarzana ubiti! Prej moraš Tauga ubiti, je rekel in hlačal proč, da si poišče hrano. A drugi so se pridružili zarotni-

kom. Mislili so na premnoge stvari, ki jih je bil Tarzan že storil — stvari, kakršnih nobena opica ne bi storila ali mogla razumeti. Zopet je Guntu izjavil svoje mnenje, da morajo Tarmanganija, belo opico, ubiti in ostali, ki so jih navedene zgodbe navdale s strahom, so mislili, da Tarzan res namerava Goro ubiti in so pozdravili sklep z odobravanjem.

Tako majhen je bil še

»Nebrez« Burgit, ko je opazil, kako se mu strice, zastaven kovač, pri delu oprira na kladivo, od holecin krenji obraz in noge drugo ob drugo dviga kvačko. »Naj že zlodaj pobere projekta kurja očesa«, je zakrivila z zobmi in zarjati na »Rabi Burgitom«, da sta ga obšla strah in groza. »Ne tako burno, ljubi stric«, pravi paglavce navdušeno, »potakusi enkrat tale obličje za kurja očesa, ki sem ga pravkar svaril: to bolj pomaga nego preklinjanje in škajanje z zobmi«. In je stric storil tako, ter bil v malo dneh rešen svojih mučiteljev. Očeski je imel v nizekci vedno kladivo Burgita v zalogi.

Pa še tudi dandanes je Burgit povsod znan na takoj učinkoviti brez bolečin in lahko vporabljeni obličje za kurja očesa. Sami se lahko pripravite o tem samoodnem učinku, ako si v bližnji lekarni ali drogeriji kupite zavoj Burgita, obličja za kurja očesa in ta obličje položite na izmučene prste na nogah. Ne dajte si pa natvrditi kak omejeni posameznik, nego zahtevajte, da vam izroče Burgit. Ako bi ga pri svojih dobaviteljih ne dobili, naročite Burgit pri našem glavnem zastopstvu, firmi

Ivan Svetec, Novomesto.

Cena za dvojno zavoj: Burgit-obličje za kurja očesa Din. 9.—, Burgit-obličje za podplate Din. 12.—, Burgit-kopeli za noge Din. 10.—, 12 dvojnih zavojov kopeli za noge Din. 100.—

Burgit d. z. o. z., Z. Z., Freilassing, Bayern.

Važno!

Shranite!

(Nadaljevanje sledi)

Prispevajte za tiskovni sklad »Narod. Dnevnika«.

MODNI SALON
MINKA HORVAT, Ljubljana
 STARI TRG ŠTEV. 21
 ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliske
 slamnike in klobuke. — Žalni klobuki vedno v zalogi
 Popravila se sprejemajo.

Letošnjo košnjo trave in nemške detelje
 bo prodajal na binkoštni pondeljek, dne 1. junija ob 2 uri popoldan
IVAN KNEZ iz Ljubljane
 pri Ančnikovem kozolcu v Spodnji Šiški.

MALI OGLASI
 Cene oglasov do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda
 50 para.

Abadie
 cigaretni papir zopet stalno na
 zalogi. A. Lampret, Krekov trg 10.

Za 700 Din
 mesečno gre vpokojeneec, bivši skladiščnik veče 4 jezikov in vseh pisarniških del kot sluga, inkasant, paznik, nočni čuvaj, skladiščnik ali sluh. Cenjene ponudbe prosi na upravo lista pod: »Zanesljiv 700«.

Uradnica
 z večletno prakso večja popolnoma vseh pisarniških del, išče službo na deželi. — Ponudbe prosi na upravo lista pod šifro »Vestna in marljiva«.

Sprejme se
 več gospodičen na zelo dobro domačo hrano. — Naslov pove uprava lista.

Trgovski uradnik
 perfekten knjigovodja in korespondent z dolgoletno prakso išče primerne mesto pri večjem podjetju. — Ponudbe pod »Prvovrstna moč« na upravo lista.

10.000 do 15.000 Din
 posojila se odda. Pogoji popolnoma varnost in primerne obresti. Ponudbe na upravo lista pod: »Varnost«.

Kupi se
 še dobro ohranjen cepin. — Ponudbe na upravo lista pod »Planine«.

Seznaniiti
 se želi mlada gospodična z istotakim gospodom v svrhu skupnih izletov. Cenjene ponudbe na upravištvo lista pod »Vesna«.

Najboljši
 šivalni stroji
 in kolesa so
 edino ie
Josip Petelinc-a
 znani
GRITZNER, PHÖNIX in ADLER
 za rodbino, obri in industrijo
 Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
 pouk v vašanju brezplačen. Večletna garancija.
 Delavnica za popravila
 Na veliko. Telefon 912 Na malo.

Gostilna
pri Kovaču
Kolodvorska ulica
 nudi najboljša štajerska, dolenska in dalmatinska vina.
 Pristna DOMAČA in SRBSKA KUHINJA. Dnevno čevabčiči in ražnjiči. Vsako soboto in nedeljo pečenje na ražnju.
 Vedno sveže pivo.
 Se priporoča
A. MODIC.

Instrukcije
 v vseh predmetih daje dijak gimnazije. — Naslov se izve v upravi.

Enodružinska
 priprosta tudi lahko kmečka hiša se kupi na periferiji mesta Ljubljane. Ponudbe z navedbo cene in lege na upravo lista pod: »Dom«.

K SEZIJ
Brusila za kose znamke „Swatyn“ iz najboljšega brusnega materiala ponuja v preprodajo:
FRANC SWATY
 tovarna umetnih brusnih in ostrilnih kamnov
 Maribor, Jugoslavija.

„TETRAD“
 tehničko trgovačko akcionarsko društvo Beograd.
 Podružnice: Zagreb, Novisad, Sarajevo in Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 7/II.
 dobavlja iz tvornice in skladišča:
 Material za normalne in ozkotirne železnice, tračnice, kretnice, okretnice, drobni material, kolne slogove, vagonete, vagone, ozkotirne in normalnotirne lokomotive vseh vrst in oblik, motorne in Diesellokomotive, dresine ter ves material za cestne železnice.
 Bakrene cevi, plošče, fitinge, vijake, matice, vijake za les, zakovice.
 Najmoderneje stroje vseh vrst za obdelovanje kovin in lesa, parne stroje, LHL Dieselmotorje, lokomobile, motorje za pogon s sirovim oljem, AEG Glühkopfmotorje, električne vozičke, dvigala, uspenjače, material za tanke ter montiranje istih.
 Ves material za slabo strujo kot zvonce, elemente, baterije, telefonske aparate, avtomate, avtomatske centrale, kabel, električne ure, radio-sprejemne aparate ter ves radio pribor, AEG pisalne stroje najmodernejšega tipa.
 Avtomobile in motorna kolesa, prevozna sredstva tvrdke NAG in Hansa Lloyd.
 Cevno poštne in žičnopoštne naprave za hišni, lokalni in obči promet.
 Ureduje in dobavlja kompletne naprave za vse industrijske panoge, projektira in dobavlja material za industrijske, gozdne in poljske železnice, rudnike ter premogokope.

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana
 Stroji za obdelovanje lesa - Turbine - Transmisije - Železne konstrukcije - Armature - Sesalke - Brizgalnice - Železolivarna - Kovinolivarna - Zvonovi.

== Naročajte in razširjajte „Narodni Dnevnik“! ==

Josip Petelinc, Ljubljana
 Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!
 Poporoca potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, lepne robce, ščetke, sušace, toaletno blago.
 Telefon 913

Ljubljanska posojilnica
 r. z. z. o. z. v Ljubljani. — Telefon št. 9
Mestni trg št. 6
 obrestuje vloge zelo ugodno in sicer
 vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi, po 8%
 vloge z enomesečno odpovedjo, po 10%
 vloge z trimesečno odpovedjo, po 12%
 vloge z šestmesečno odpovedjo, po 14%
 Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.
Jamstvena glavica za vloge znaša že nad 11 milijonov dinarjev.
 Posojila daje le proti popolni varnosti, proti vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.
 Inkaso faktur in menic. Trgovski krediti.

Brez posebnega obvestila.

Janez Kosler, Peter Kosler, Ema Seemann, roj. Kosler, Mary Kosler in Olga Rudež, roj. Kosler naznanjajo vsem sorodnikom in znancem, da je njih ljubljena mati gospa

MARIJA KOSLER

29. t. m., previdena s sv. zakramenti, v 90. letu starosti, mirno preminula.

Pogreb blage pokojnice se vrši v nedeljo dne 31. maja 1925 ob pol 11. uri dopoldne iz Cekinovega gradu na pokopališče k sv. Krištofu.

Venci se hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 29. maja 1925.

Mestni pogrebni zavod.